

ISKRA

Št. 27

LETO IV.

22. JULIJ

1965

TEDENSKO GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ISKRA — INDUSTRIJE ZA ELEKTROMECHANIKO, TELEKOMUNIKACIJE, ELEKTRONIKO IN AVTOMATIKO, KRANJ

IZ RAZPRAVE NA RAZŠIRJENEM KOLEGIJU

Obrisi jutrišnje Iskre

V nešteti razgovorih in na nešteti sestankih upravnih in samoupravnih organov ter družbeno-političnih organizacij razpravljamo in razmišljamo o včerajšnjem in jutrišnjem dnevu našega podjetja. Samo zagrizeni črnogledi nočejo pri tem videti prav izdatnih uspehov, ki smo jih dosegli v zadnjih letih in samo neresni optimisti niso zaskrbljeni zaradi današnjega in najbrž še bolj jutrišnjega položaja Iskre.

Skozi vsa ta razmišljanja pa se kot rdeča nit vijajo vprašanja o kar najbolj učinkoviti in gospodarni notranji ureditvi podjetja. Organizacija podjetja nam je menda vsem že zdavnaj prenehala biti samo skupek dolgočasnih in zaprašenih predpisov, temveč organizem osnovnih vodil, ki merijo in usmerjajo utrip življenja v podjetju in v njegovih stikih z zunanjim svetom.

Današnji položaj ni najugodnejši in najbrž bi bili le malce preveč zaverovani v tolikokrat lepo zarisano veličino Iskre, če bi razloge za to hoteli na vso silo najti samo zunaj. Prav danes, ko se v temeljih menjajo marsika-

teri odnosi v jugoslovanski industriji, kar bridko občutimo tudi na lastni koži, je zato še kako pravi čas, da se z vso prizadetostjo in sposobnostmi lotimo urejanja vsega tistega, kar v notranji ureditvi podjetja ovira pot v boljše in učinkovitejše gospodarjenje.

Ker moramo pri tem urejanju marsikje poseči prav v korenine ureditve našega podjetja, moramo kajpak začeti pri statutu, še prav posebej zato, ker moramo upoštevati določila novega zakona o delovnih organizacijah. Za to delo je komisija za statut podjetja imenovala podkomisijo za organizacijo in ekonomiko, ki jo vodi direktor organizacijsko-kadrovskega sektorja tov. Boris Kryštufek.

Osnovno vodilo pri posegih v notranjo ureditev podjetja je seveda čim boljše in učinkovitejše gospodarjenje. Gospodariti moramo kajpak s sredstvi, zato je razumljivo, da mora prvi premislek veljati prav mehanizmu, skozi katerega se pretakajo ta sredstva tako v podjetju, kot izven podjetja.

Skratka, ustaviti se mora-

mo ob različnih in načinih za organizacijo podjetja, ki jih predvideva novi zakon, ob načinih, ki so se zaradi prav zaskrbljujoče vsesplošne nepoučenosti marsikje v Iskri izrodile v ceneno in precej netočno poenostavitev »za en žiro račun ali proti njemu«.

Seveda bi bilo napak, če bi podcenjevali to vprašanje, saj skozi en — ali več — žiro računov pritekajo in odtekajo vsa sredstva v podjetje in iz njega. Če pa hočemo najti najustreznejši odgovor, moramo vedeti in premisliti marsikaj.

Čeprav se prava razprava o notranji ureditvi Iskre pravzaprav še niti ni prav začela, bomo najbrž ugodili marsikateri želji, če si skušamo vsaj bežno ogledati podatke in ugotovitve, ki jih je zbrala podkomisija za organizacijo in ekonomiko in o katerih je pretekli ponedeljek precej časa razpravljaj razširjeni kolegij podjetja.

Podkomisija je skušala, predvsem čim jasneje prikazati načine za organizacijo podjetja, ki jih predvideva novi zakon.

Prva inačica, ki jo predvideva zakon, je »združeno podjetje«. Posamezne organizacije, ki ga tvorijo, so pravne osebe, ki samostojno delijo dohodek, samostojno poravnava obveznosti do družbe, samostojno razpolagajo s skladi, samostojno sklepajo pogodbe, imajo samostojen žiro-račun in ostale račune ter lastna sredstva poslovnega sklada. Če nastanejo iz pogodb med takšno organizacijo in drugimi partnerji obveznosti, ki jih organizacija ne more poravnati, teče poravnava iz sredstev podjetja, če pa teh ni, solidarno druge organizacije v okviru podjetja. Izgube posamezne organizacije se pokriva najprej iz rezervnega sklada organizacije, potem iz rezervnega sklada podjetja in slednjič iz rezervnih skladov drugih organizacij. To pa pomeni, da je organizacija v sestavi združenega podjetja sicer samostojna pravna oseba z vsemi pravicami in dolžnostmi podjetja, ki pa se mora gibati v okvirih gospodarskega plana

(Dalje na 2. strani)

Organi upravljanja, vse družbeno-politične organizacije in uredniški odbor čestitajo vsem članom kolektiva k dnevu vstaje

Razgovor o mikroelektroniki

Mikroelektronika postaja v svetu iz dneva v dan bolj aktualno področje, na katerem se udeležuje širok krog strokovnjakov in znanstvenikov. Tudi pri nas počasi dobiva konkretnije oblike, vendar pa prepočasi, da bi že lahko govorili o kakih vidnejših dosežkih. Da pa bi naše strokovnjake kar najbolj seznanili s stanjem mikroelektronike in možnostmi za izdelavo in uporabo mikroelektronike pri nas, je programski sektor Zavoda za avtomatizacijo 17. t. m. v predavalnici Kemijskega inštituta v Ljubljani organiziral razgovor o mikroelektroniki. Na ta razgovor je organizator povabil vodje sektorjev, vodje oddelkov, strokovne in znanstvene sodelavce Zavoda, prav tako pa tudi vse zainteresirane iz podjetja, katerim lahko ta razgovor prinese potrebne informacije o uporabi mikroelektronike v ZZA in Iskri.

Za uvod v razgovor sta sodelavca oddelka za polvočni-

ke v razvojnem sektorju III Zavoda za avtomatizacijo imela naslednje krajše referate:

prof. Radovan Tavzes je govoril o pomenu mikroelektronike za Iskro in o orisu projekta »Mikroelektronika«.

ing. Matija Seliger pa o dosedanjih dosežkih na področju mikroelektronike v ZZA in možnostih za izdelavo mikroelektronskih elementov, nadalje pa je vodil tudi razpravo o možnostih za uporabo mikroelektronskih elementov v Iskri in ZZA.

Udeleženci tega razgovora so si ob tej priložnosti ogledali tudi razvojne laboratorije ter doslej že izdelane mikroelektronske elemente.

Razgovor je dobro uspel, čeravno morda udeležba ni bila najboljše in bi bilo pričakovati, da bo privabil večje število tistih, ki bi jim lahko tak način obravnave aktualnega vprašanja precej koristil. Vsekakor pa organizatoriu razgovora vse priznanje za pobudo!

PROGRAM PRIREDITEV ZA OBČINSKI PRAZNIK KRANJA 1. AVGUST 1965

- 22. 7. ob 10.00: Otvoritev osnovne šole v Žabnici
- od 24. do 26. 7.: Tenis — prijateljsko srečanje ekip: Triglav — Eisenbahn — Sportverein Bruck am Mur
- 28. 7. ob 11.00: Otvoritev avtomatske telefonske centrale
- 30. 7. ob 9.00: Otvoritev nove proizvodnje v Standardu
- 30. 7. ob 10.00: Otvoritev XV. gorenjskega sejma
- 31. 7. ob 11.00: Slavnostna seja splošnega zbora občine v počastitev občinskega praznika s kulturnim programom
- 31. 7. ob 17.00: Odprto prvenstvo Kranja v atletiki
- 31. 7. ob 17.00: Plavanje: četverboj pionirskih ekip Papirničar — Ilirija — Celulozar — Triglav
- 31. 7. ob 18.00: Otvoritev Vodovoda v Zalogu
- 31. 7. ob 18.30: Promenadni koncert pihalnega orkestra pred avlo Občinske skupščine
- 1. 8. ob 9.00: Troboj strelskih reprezentanc v Ljubljani: Gorenjske — Furlanije in Koroske
- 1. 8. ob 10.00: Ulični tek
- 1. 8. ob 11.00: Slalom pri Češki koči
- 8. 8. ob 17.00: Nogomet: Debeli — Suhi

Obrisi jutrišnje Iskre

(Nadaljevanje s 1. strani)
druženega podjetja in jam-
čiti za obveznosti in izgube
ostalih organizacij v okviru
podjetja.

Druga inačica po tem za-
konu predvideva podjetje z
žiro računi in samostojnimi
obračuni po tovarnah in orga-
nizacijah. Pri tej inačici se-
stavne enote podjetja niso
pravne osebe. Enote s samo-
stojnim obračunom samostoj-
no ugotavljajo obveznosti do
družbe, samostojno delijo ce-
lotni dohodek, samostojno
razpolagajo s skladi, samo-
stojno sklepajo pogodbe in
imajo samostojne račune pri
banki. To inačico zakon do-
voljuje samo, če poslujejo
tovarne med seboj po tržnih
cenah in knjigovodsko evi-
dentirajo celotni dohodek.
Notranje odnose določa stat-
ut. Preden enote ugotavlja-
jo dohodek, morajo pokriti
izgube drugih tovarn, najbrž
tudi iz rezervnega sklada.
Notranje spore rešuje notra-
nja arbitraža, organi upravl-
janja podjetja pa lahko v
mejah določil statuta razve-
ljavijo sklepe organov upravl-
janja sestavnih enot. Skrat-
ka: ta inačica je skoraj ena-
ka prvi — združeno podjet-
je — le da zagotavlja nekoli-
ko tesnejšo notranjo poveza-
vo, ker enote niso pravne
osebe.

Tretjo inačico predstavlja
podjetje z enim žiro-račū-
nom in samostojnimi obračū-
ni po tovarnah in organiza-
cijah. Pri tej inačici je po-
ložaj tovarn enak, kot pri
prejšnji, le da tovarne ne bi
 imele računov pri banki,
temveč interne račune v »in-
terni banki« podjetja. Prav
ta inačica je tudi najbližja
sedanji organizaciji Iskre,
prinaša pa po predlogu pod-

komisije bistveno novost, in-
terno banko, h kateri se še
vrnemo.

Za nas skoraj nezanimiva
je četrta inačica, ki predvi-
deva podjetje z enim žiro ra-
čunom in notranjimi nesa-
mostojnimi obračuni po to-
varnah in organizacijah, ki
smo jo po mnenju podkomi-
sije že prerasli, saj po njej
sestavne enote ne ugotavlja-
jo samostojno svoj dohodek,
temveč ga ugotavljajo na ni-
voju podjetja.

Izbira med temi inačicami
nikakor ni preprosta, čeprav
prva in zadnja najbrž že vna-
prej odpadeta, saj prva ne
zagotavlja zadostne povezave
v Iskre, zadnja pa smo že
prerasli. Prav posebej pa je
tudi res, da nobena izmed
štirih inačic ne prevladuje na
pleča družbe pokrivanje iz-
gub, enega izmed temeljnih
spornih kamnov v Iskre.

Podkomisija je skrbno pro-
učila vse razloge, ki govorijo
za ali proti posameznim ina-
čicam, upoštevala določila
zakona in značilnosti Iskre,
povrh pa še kopico tolmačenj
bank in sodišč ter številne
podrobnosti, ki jih nismo
omenili in se slednjič odloči-
la, da usvoji kot predlog ina-
čico podjetja z enim žiro ra-
čunom in samostojnimi obra-
čuni po tovarnah in organiza-
cijah.

Poglejmo, kako podkomisi-
ja utemeljuje svojo odločitev
in kaj vse predlaga v zvezi
z njo!

Podkomisija je predvsem
sodila, da mora nova organi-
zacija zagotoviti gospodarsko
samostojnost vseh sestavnih
enot podjetja, obenem pa
čim bolj izkoristiti prednosti,
ki jih prinaša koncentracija
gospodarske moči podjetja.

Pri združenem podjetju za-

gotavlja že zakon gospodar-
sko, pa tudi pravno samo-
stojnost sestavnih enot, pri
podjetju z žiro-računi in sa-
mostojnimi računi po tovar-
nah in organizacijah pa lah-
ko notranja zakonodaja omo-
goči slično samostojnost. Obe
inačici pa bolejata na pre-
majhni koncentraciji finančne
moči, ker so sredstva podjet-
ja razdrobljena na številne
bančne račune, obenem pa
prav sedaj sredstev manjka
na vseh koncih in krajih, li-
kvidnost podjetja pa je, kot
predobro vemo, zelo slaba.

Ker je komisija iz razum-
ljivih razlogov zavrgla tudi
inačico podjetja z enim žiro-
računom in notranjimi samo-
stojnimi računi po tovarnah
in organizacijah, je obstala
pri podjetju z enim žiro-ra-
čunom, samostojnimi obračū-
ni po organizacijah in to-
varnah ter interno banko.

Pri tej inačici so sestavne
enote podjetja samostojne,
saj sestavljajo samostojne
obračune in opravljajo deli-
tev dohodka. Istočasno pri-
naša inačica koncentracijo fi-
nančnih sredstev na enem
žiro računu in posebnih ra-
čunih, pri tem pa s sredstvi
razpolaga tista enota, ki jih
je ustvarila. Seveda pa je
treba sredstva sprti eviden-
tirati prav tako, kot če bi
enote imele lastne račune pri
zunanjih bankah, istočasno
pa zagotoviti zanesljivo ugo-
tavljanje plačane realizacije
po tovarnah in razpolaganje
s sredstvi.

Vse to narekuje — tako so-
di podkomisija — ustano-
vitev interne banke v okviru
finančnega sektorja. Če bi
dosledno uveljavili načelo,
da skrbi za dotok sredstev
PSO, za plačevanje pa Na-
bavna organizacija in tovar-

ne — kajpak vse na podlagi
dispozicij tovarn — bi inter-
na banka opravljala nasle-
dne posle: vodila bi žiro-ra-
čun in posebne račune pod-
jetja ter izvajala dispozicije;
vodila bi notranje račune za
tovarne, organizacije in pod-
jetje ter izvajala dispozicije;
prevzemala naj bi od pose-
bne službe finansiranja pri-
skrbljena sredstva, jih dajala
na razpolago tovarnam in or-
ganizacijam in skrbela, za
vračanje teh sredstev; opravl-
jala naj bi posle notranjega
obračunskega mesta za de-
vize.

Podkomisija je pripravila
že tudi osnoven prikaz or-
ganizacije in poslovanja in-
terne banke, istočasno pa
proučila še vrsto vprašanj,
ki jih je treba urediti isto-
časno.

Osnovni smisel interne
banke je seveda v tem, da
prejme sredstva iz dotoka in
z njimi razpolaga enota, ki
jih je ustvarila. Zato je iz-
redno važno ugotavljanje
plačane realizacije po tovar-
nah, ki pa je izredno težav-
no, ker zajema ista faktura
PSO mnogokrat izdelke ve-
lih tovarn in pa zato, ker
kupci pri poravnanju svojih
obveznosti ne označijo, kate-
re račune so poravnali. Zato

naj bi se PSO na osnovi svo-
jega znanja o kupcih obvezal
proti notranjim dobaviteljem
— tovarnam, servisu, montaži-
v kolikšnem času po dobavi
blaga bo poravnal, seveda lo-
čeno po vrstah izdelkov in
storitev, svoje obveznosti. Če
tega ne bi uspel storiti, bi
moral prizadeti enoti plača-
ti zamudne obresti, ki bi jih
določili z gospodarskim pla-
nom. Avanse bi seveda enote
prejele takoj.

Če naj enote zares razpo-
lagajo s svojimi sredstvi,
morajo odločati tudi o po-
krivanju obveznosti do doka-
viteljev. Nabavna organizaci-
ja naj bi se dogovorila s
tovarnami, v kolikšnem času
bodo poravnale svoje obvez-
nosti do dobaviteljev in naj
bi te poravnave tudi sprti
zahtevala od tovarn. Tovar-
ne bi od dobaviteljev preje-
male vse račune in jih likvi-
dirale. Tovarne naj bi daja-
le interni banki tudi naloge,
za plačevanje družbenih ob-
veznosti in za dopolnjevanje
svojih akreditivov, kajpak iz
svojih razpoložljivih sred-
stev.

Podkomisija tudi sodi, da
mora PSO postati dohodkov-
na enota, kot tovarne, ustvar-
jati svoj celotni dohodek in
(Dalje na 6. strani)

PRODAJA V MESECU JUNIJ 1965

PRODAJNI ODDELEK

IZVRŠITEV V %

ZVEZE	67.4
NAPRAVE	51.9
MERILNA TEHNIKA	74.7
STIKALNA TEHNIKA	41.8
AVTOELEKTRIKA	90.8
ELEMENTI	75.5
ŠIROKA POTROSNJA	89.1
Skupaj	75.2
REZERVNI DELI	120.0

SKUPAJ

77.0

GOSPODARSKI PLAN 1965

Predlog gospodarskega pla-
na za leto 1965 je po enome-
sečnih razpravah na strokov-
nih in samoupravnih orga-
nih poslovnih enot sprejel
delavski svet podjetja 16. 7.
1965. Praksa iz lanskega leta
se je ponovila v tem, da je
podjetje zelo pozno prišlo do
samoupravnega akta, ki re-
gulira in določa osnovna
ekonomska razmerja v po-
slovnem procesu tekočega
leta.

Kljub izredno velikemu
pritisku vseh organov v pod-
jetju, da je potrebno izdelati
gospodarski plan v začetku
leta, ta naloga ni uspela,
čeprav je bil predlog prvega
gospodarskega plana kom-
pletno izdelan že 11. 1. 1965.
Razprave so pokazale, da je
bila proizvodna orientacija
podjetja glede na objektivne
zunanje okoliščine preveč
optimistična, ker se ni do-
volj računalo z realno možno

preskrbo z obratnimi sred-
stvi, zahteve poslovnih enot
po uvoznem materialu pa so
znatno presegale možnosti, ki
jih je imelo podjetje, ob
tedaj znanih pogojih deviz-
nega financiranja.

Poleg tega pa je potrebno
ugotoviti, da so poslovne
enote nerealno ocenile eko-
nomski položaj podjetja, saj
so postavile izredno visoke
zahteve po novem zaposlo-
vanju in zvišanju osebnih
dohodkov, tako da je bila
preveč okrnjena podjetju ne-
obhodno potrebna material-
na osnova, ki ni zadoščala
za kritje povečanih dolgo-
ročnih obveznosti. Šele po teh
ugotovitvah se je resno za-
čelo razpravljati o proizvodno
ekonomski orientaciji pod-
jetja in posameznih poslov-
nih enot ob odločni zahtevi,
da je potrebno obseg in
asortiment proizvodnje pri-
lagoditi novo nastalim pogo-

jem in z racionalizacijami v
poslovnem procesu zagoto-
viti ugodnejši ekonomski re-
zultat.

Zaostreni pogoji gospodar-
jenja, ki so se že tedaj za-
čeli uveljavljati, so terjali na
proizvodnem področju pre-
cejšnje napore, da bi proiz-
vodni program uskladili z
ostalimi faktorji in je bil
zato plan proizvodnje spre-
jet šele 16. 4. 1965, to je za
več kot dva meseca kasneje
kot v preteklem letu. Ker je
proizvodni plan eden izmed
elementov za sestavo gos-
podarskega plana, je razumlji-
vo, da je bilo šele tedaj
mogoče začeti z izdelavo
kompleksnega gospodarskega
plana.

Neglede na letošnje težje
pogoje za določitev splošne
orientacije v poslovanju pod-
jetja pa je potrebno ugotov-
viti, da gospodarski plan
tudi v preteklih letih ni bil

pravočasno izdelan (v letu
1963 16. 5., v letu 1964 17. 6.,
v letu 1965 21. 6.), kar kaže,
da se je tako pozen rok v
podjetju udmačil. Pri tem
je potrebno upoštevati:

— da gospodarski plan ne
predstavlja samo okvirne
ekonomske orientacije pod-
jetja v njegovih eksternih in
internih odnosih, ampak, da
točno definira ekonomski po-
ložaj vsake poslovne enote z
vsemi posledicami, ki izvirajo
iz realizacije plana, zlasti v
delitvi;

— da delo planskih služb v
podjetju ni vselej najbolj
usklajeno, v poslovnih enotah
pa je vsaj področje finanč-
nega planiranja precej ne-
organizirano.

To so po mojem mnenju
tudi osnovni vzroki, da vsa-
ko leto kasnimo s sestavo
gospodarskega plana. Okvir-
na ekonomska orientacija,
ki se za podjetje na podlagi
globalnih proporcij, doseže-
nih v preteklem razdobju in
ocenjenih za sledeče razdob-
je, lahko izdela (za leto 1965
je takih okvirnih ocen izde-
lanih najmanj deset) in ne
predstavlja solidne osnove

poslovnim enotam za sesta-
vo njihovega kompleksnega
plana, ker njihovi plani ne
izhajajo iz globalnih in mož-
nih ocen, temveč iz konkret-
nih, že definiranih osnov
proizvodnje in menjave.

Vsako leto gospodarski
plan vedno bolj konkretno
zadružuje poslovne enote za
uspešno realizacijo planskih
nalog. Gospodarski plan za
vsako poslovno enoto kon-
kretizira njeno mesto v pro-
izvodnji, menjavi in delitvi in
vsaka poslovna enota za tako
ali drugačno realizacijo plan-
skih nalog tudi odgovarja.

Ali je iz globalne ekonom-
ske orientacije, ki jo je za
podjetje sorazmerno lahko
izdelati, mogoče ugotoviti
tudi rezultate tovarn in dru-
gih poslovnih enot? Ali je na
ravni podjetja, ob samo-
upravnih predpisih, ki defi-
nirajo položaj poslovnih enot,
z globalnimi izračuni mogo-
če krojiti njihovo ekonom-
sko usodo glede formiranja
in delitve dohodka, zlasti ob
razpoložljivi knjigovodski do-
kumentaciji?

Se nekaj vprašanj bi sodi-
lo h kompleksu teh proble-

NAŠA POLEMIKA

KAJ MENIJO SAMOUPRAVNI ORGANI O TEKOČEM (APLIKATIVNEM) RAZVOJU

Vsi vemo, da zadnje čase samoupravni organi in vodstva tovarn čedalje bolj govorijo o tem, naj bi aplikativni razvoj priključili tovarnam. Ker je uredništvo želelo kaj več vedeti o tem, je poslalo vsem predsednikom DŠ tovarn nekaj z adevnih vprašanj.

Odgovor DS TOVARNE ELEMENTOV ZA ELEK- TRONIKO LJUBLJANA je takle:

Proizvodnja elementov nujno terja večjo učinkovitost in aplikativnem razvoju in trdnješo povezavo istega s proizvodnjo. Dosedanja oblika in rezultati sodelovanja z ZZA ne zadovoljujejo več potreb tovarne in je zaradi tega priključitev razvoja k tovarnam nujno potrebna.

Formira naj se specializiran odtelk za aplikativni razvoj elementov, ki obsega v svojem sestavu:

a) laboratorij za uporabne elemente in keramične kondenzatorje, da bi se delo lahko organiziralo predvsem z ozirom na vrsto elementa in uvedlo teamski način dela. V ta namen je potrebno združiti sedanji razvoj za keramiko z razvojem uporov (inkluzivno z razvojem uporabne plasti potenciometra), ki se izdvoji iz sestava sedanjega kemičnega laboratorija. Nadalje se mora tej razvojni enoti priključiti še tisti del sredstev in kadra iz oddelka za aplikacijo plastičnih mas, ki je namenjen zaščiti elementov in keramičnih kondenzatorjev.

b) laboratorij za kovinske magnetne materiale, zaradi že obstoječih in perspektivnih potreb naše tovarne, da se zagotovi uspešna proiz-

vodnja v novem obratu magnetov.

c) aplikativni razvoj za oksidne magnetne materiale bi iz že poznanih razlogov obstajal in ostal v tovarni.

d) konstrukcija mehanskega dela potenciometra bi se ojačala v tovarni s sodelavcem ZZA, ki je že doslej delal na tej problematiki. Razvoj uporabne plasti pa bi bil zagotovljen v okviru laboratorija navedenega pod a)

Smatramo, da je zaradi navedenih pomanjklivosti prostorsko združiti razvojne laboratorije in to združeno formacijo priključiti tovarni elementov, ki bi jo v celoti tudi vzdrževala. Za korišćenje prostorov in sredstev (opreme), ki bi jih uporabljal novo formirani oddelk bi tovarna elementov plačevala ZZA ustrezno odškodnino.

Predsednik DS TOVARNE ELEKTRIČNIH APARATOV LJUBLJANA je poslal takle dopis:

Priključitev tekočega razvoja k tovarnam je nujna. Izkušnje preteklih let to potrjujejo. Upamo, da bo ta predlog mogoče najti plodna tla, ker bi s priključitvijo med ostalim občutno zmanjšali stroške razvoja.

UO tovarne je o tej varianti razpravljal in je za priključitev kakor tudi vodstvo tovarne, ki je v tem smislu imelo informativni razgovor z zavodom. V slučaju pri-

ključitve bi o številu ljudi posebej razpravljali.

V HORJULU, TOVARNI ELEKTRONSKIH MERILNIH INSTRUMENTOV pa imajo glede aplikativnega razvoja takole mnenje:

Strinjamo se s priključitvijo tekočega razvoja k tovarnam, ker smatramo, da bo povezava med tehnološko in razvojno grupo mnogo bolj-ša, ker bosta prišla tehnolog in razvijalec v neposreden stik ter sodelovala že od začetka naloge dalje; skupno posvetovanje bi doprineslo precej k razvoju aparature same, kot tudi k zmanjšanju stroškov razvoja in proizvodnje. Razvijalec, ki bo v tovarni, bo podrobno spoznal naše razvojne možnosti, naš instrumentarij, asortiment materiala, splošne probleme tovarne, zato bo lahko prilagodil razvoj neke aparature tehnološkim možnostim v tovarni.

Ker je ideja pozitivna za tovarno, se samoupravni organi in vodstvo tovarne s tem strinjajo in se pridružujejo pobudi za priključitev tekočega razvoja k tovarni.

Za priključitev tekočega razvoja k tovarni bi potrebovali 5 do 6 kvalitativnih razvijalcev. Stevilka je več ali manj ocenjena glede na današnje potrebe, točnejšo številko bi lahko dobili šele po podrobnejši izdelavi perspektivnega plana tovarne, v katerem bi predvideli tudi priključen tekoči razvoj. Kljub precejšnjemu pomanjkanju prostora v tovarni bi bilo možno nekatere oddelke utesniti in pridobiti prostor za tekoči razvoj.

Pismo TOVARNE RADIJSKIH SPREJEMNIKOV SEZANA je imelo naslednjo vsebino:

Samoupravni organi, kot vodstvo tovarne stoje na stališču, da bi bili stroški razvojnih služb občutno nižji, v kolikor bi bile te službe priključene tovarnam.

Utemeljitev gornje trditve izvira iz preteklega obdobja obstoja radijske branže, ko je tovarna financirala razvoj, ne da bi prejela kakršnokoli noviteto (gledano z ekonomskega stališča), da bi proizvod prinašal tovarni dobiček.

Reorganizacija razvoja je trenutno za našo tovarno ne-

sprejemljiva, upoštevajoč dejstvo, da v Sezani nimamo razpoložljivih stanovanjskih kapacitet za sprejem novih kadrov in prav tako ni razpoložljivega strokovnega kadra kot tudi poslovnih prostorov.

Iz navedenega povzemamo zaključek o stališču, ki ga zavzema tovarna radijskih sprejemnikov Sezana o morebitni reorganizaciji razvojnih služb. Da pa bi tovarna prevzela razvojne službe v svoj sklop, bi potrebovale naslednje kadre: 2 elektroinženirja — šibki tok, 2 elektrotehnika — šibki tok, 1 strojnega inženirja in 2 risarke.

(Dalje prihodnjič)

ISČEMO NOVE SODELAVCE

za redna delovna razmerja:

TOVARNA ELEKTROMOTORJEV ŽELEZNIKI

Referent za nagrajevanje in izobraževanje

Pogoji: višja kadrovska šola ali I. stopnja ekonomske fakultete z 2-letno prakso ali srednja ekonomska šola s 5-letno prakso.

Družinsko stanovanje je zagotovljeno.

Ponudbe pošljite na naslov: ISKRA KRANJ, Kadrovska služba Tovarne elektromotorjev Železniki.

TOVARNA RADIJSKIH SPREJEMNIKOV SEZANA

Strojni inženir

Pogoji: dokončana II. stopnja fakultete za strojništvo in vsaj 2-letna praksa ter odslužen vojaški rok.

Stanovanje je zagotovljeno.

Ponudbe pošljite na naslov: ISKRA KRANJ, Kadrovska služba Tovarne radijskih sprejemnikov Sezana.

UPRAVA PODJETJA — NABAVNA ORGANIZACIJA LJUBLJANA, Dalmatinova 2

Šef uvoza

Pogoji: dokončana ekonomska fakulteta in 2 leti prakse in dovoljenje za opravljanje zunanjetrgovinskih poslov ter z znanjem nemškega in angleškega jezika ali popolna srednja šola s 5-letno prakso v uvozni dejavnosti in znanjem nemškega in angleškega jezika.

Pismene ponudbe pošljite na naslov: ISKRA KRANJ — UPRAVA PODJETJA, Kadrovska služba Kranj, Kidričeva 40.

mov, ki se pojavljajo v vedno bolj kritični obravnavi, zakaj tako pozno gospodarski plan.

Iz izkušenj tekočega leta vemo:

— da tovarne povečini ne dajo svojih planov iz rok, dokler nimajo definiranih osnov, ali pa povedo, da je njihov plan nerealen, da na njem ni mogoče graditi najbolj delikatnih odnosov,

— da planov poslovnih enot ni mogoče spreminjati brez njihovih pristankov, četudi se ekonomska orientacija podjetja spremeni,

— da planska organizacija ni tako homogena, da bi to dinamiko v poslovnih enotah lahko tako hitro spremljala, oz. se ji prilagajala, da ne bi utrpeli tolikšne časovne škode.

Menim, da je to potrebno upoštevati pri presoji o učinkovitosti planiranja o podjetju nasploh in temu ustrezno tudi v nadalje ukrepati, ker bomo le tako lahko odpravili doslej ponavljajočo se prakso okoli sprejemanja gospodarskega plana.

Predlog gospodarskega plana je pri obravnavanju pretrpel vrsto sprememb. S sklepi samoupravnih organov so mnogo bolj definirane posamezne naloge, ki jih bo potrebno do prihodnjega leta rešiti, da bo mogoče bolj natančno določiti nekatere odnose v proizvodnji in delitvi. Zelo kritično so bili obravnavani predvideni ekonomski rezultati tovarn. Podvzeti so bili ukrepi za povečanje ekonomičnosti poslovanja; posebno resno je bila obravnavana delitev dohodka. Gospodarski plan je usklajen z določili statuta podjetja, razprave pa so terjale obvezna tolmačenja nekaterih članov, oz. je bilo ugotovljeno, da bo treba nekatera določila spremeniti in izpopolniti.

Po gospodarskem planu bo podjetje v tekočem letu doseglo nasproti preteklemu letu takle obseg proizvodnje, blagovnega prometa in celotnega dohodka:

	1964	1965
fizični obseg proizvodnje	147,5	127,9
blagovni promet na dom. trgu	142,9	127,3
izvoz	123,3	223,2
celotni dohodek	135,1	130,3
neto produkt	145,6	131,6
dohodek	145,3	142,4

Stopnja rasti je nižja kot v primerjalnem razdobju razen pri izvozu, ki se znatno povečuje in pri dohodku, ki se zaradi nekaterih premikov v poslovnih stroških povečuje hitreje kot celotni dohodek.

Precej ugodnejša pa je notranja porazdelitev celotnega dohodka, in sicer:

	Po ZR	Plan
	1964	1965
celotni dohodek	100,0	100,0
poslovni stroški	65,8	63,0
dohodek	34,2	37,0
čisti dohodek	100,0	100,0
osebni dohodek	84,4	80,8
ostanek čistega dohodka	15,6	19,2
delež sredstev za sklade v čistem dohodku	12,1	16,4

Obseg proizvodnje in realizacije je še vedno precej visok, vendar bolj umirjen kot v preteklih letih, kar je posledica že v uvodu obravnavanih vplivov zunanjih faktorjev. Razmerja v razdelitvi celotnega dohodka so ob taki proizvodni in blagovni realizaciji veliko bolj ugodna in kažejo na to, da je podjetje podvzelo vrsto ukrepov za povečanje ekonomičnosti poslovanja in ugodnejšo delitev novoustvarjenih sredstev. V tem pogledu so storjeni prvi ukrepi, da se skoraj tradicionalna ekspanzija navzven spravi v bolj normalne in ekonomsko mogoče okvire in, da se z vso

resnostjo lotimo racionalizacije poslovnega procesa.

Proizvodna pripravljenost podjetja bo večja kot je predvidena eksterna realizacija, ker se bo vrednost osnovnih sredstev povečala kar za 57 %, dočim bodo obratna sredstva ostala nespremenjena. Tu že prehaja podjetje v nepremostljive težave, ki se v tem primeru kažejo med večjo možnostjo za proizvodnjo na podlagi novih osnovnih sredstev in omejenimi obratnimi sredstvi, ki tega ne dovoljujejo. Taka situacija ima za posledico slabše izkoriščanje osnovnih sredstev, in sicer:

	1964	1965	Indeks
Osnovna sredstva	100,0	100,0	157,0
od tega delovne priprave	70,8	68,4	151,8
Fizična sposobnost			
— delovnih priprav	51,8	64,9	125,3
— skupnih osnovnih sredstev	44,5	57,8	129,9

Več kot za polovico se bodo povečala skupna osnovna sredstva in delovne priprave, s čimer se bo njihova ljenost na delavca takole:

Prispevek k reševanju problematike »Iskre«

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

K razpravi se je naslednji oglasil tov. ing. Rudi Vavpotič, sekretar ZK podjetja, ki je spregovoril o pomembnosti strojne obdelave vseh podatkov, če hočemo, da bomo v prihodnje lahko pri strokovnih službah dosegli učinkovitejše poslovanje in zasledovanje obračuna sredstev in vsega drugega, kar nam bo omogočalo boljše gospodarjenje. V svojih izjavah je dejal, da bi morali resno misliti na mehanografijo že takoj ob sami integraciji, ker z ročnim sistemom vse te množine pomembnih, za podjetje življenjsko važnih podatkov, ni mogoče ažurno zasledovati in iz tega podvzemati potrebnih ukrepov za ekonomično poslovanje.

Trenutno je podjetje v takšnem finančnem stanju, da bi bilo sredstva za nabavo mehanografskih strojev skoraj nemogoče najti, vsekakor pa brez njih ne bo šlo in se bo treba še naprej boriti za to, da bi sredstva dobili. Potrebno bi bilo, da bi za to vprašanje v Iskri tudi v banki pokazali več razumevanja, ker gre nedvomno za stvar, od katere bi v veliki meri lahko kaj kmalu imeli vsestranske koristi, saj bi bila obdelava podatkov ažurna, s tem pa tudi dani pogoji za takojšnje ukrepanje in reševanje tam, kjer zdaj, zaradi ročnega sistema obdelave podatkov po sili razmer moramo kasniti. Z nabavo mehanografskih strojev bi tudi pred ustrezne strokovne službe lažje postavili vprašanje večje odgovornosti. V nadaljevanju je

tov. ing. Vavpotič ugotovil, da bi bilo treba tudi na področju planiranja, kalkulacij in podobnega, doseči večjo prizadevnost, zlasti pa poskrbeti za to, da bi povsod tam, kjer je to možno uvedli vsaj delno avtomatizacijo in mehanizacijo proizvodnje, kar nam bi pomagalo do večje produktivnosti in boljših rezultatov gospodarjenja.

Naslednji je razpravljaval ing. Tone Nedog, predsednik upravnega odbora podjetja. Med drugim je dejal, da moramo po vsem tem, o čemer je bilo na današnjem posvetovanju govora, ob vprašanih obratovalnih sredstvih in plačevanju anuitet, predvsem rešiti vprašanje našega proizvodnega programa in ga spraviti v okvir, katerega nam postavljajo obratovalna sredstva in odplačevanje obveznosti. To pomeni, da se moramo čimprej lotiti dokaj

radikalne revizije ne investicij, pač pa obstoječega proizvodnega programa, pri čemer kaže opustiti vse tisto, kar v njem nima posebne perspektive in vse razpoložljive zmogljivosti in sredstva vložiti v perspektivni del proizvodnega programa.

Nadalje je tov. ing. Tone Nedog dejal, da bi se morali usmeriti k širšim kooperacijskim odnosom na našem domačem tržišču, torej k večji delitvi dela znotraj države, seveda pri tem vztrajajoč na enakopravnosti med proizvajalci s področja naše branže.

Tov. Rupnik se je v svojih izjavah dotaknil vprašanja pravočasnega in pravilnega planiranja stroškov proizvodnje. Zanimalo ga je vprašanje, ali predvideni novi gospodarski ukrepi dajejo kakšne stabilnejše ekonomske odnose, kajti ni dovolj, če

planiramo le bruto proizvodnjo. Planirati je treba tudi dohodek, na katerega pa v glavnem vpliva tudi višina poslovnih stroškov. Ob koncu svoje razprave je želel vedeti tudi, če se ISKRI v novih ukrepih obetajo kake možnosti, da iz sedanjega položaja preide k intenzivnejšemu gospodarjenju.

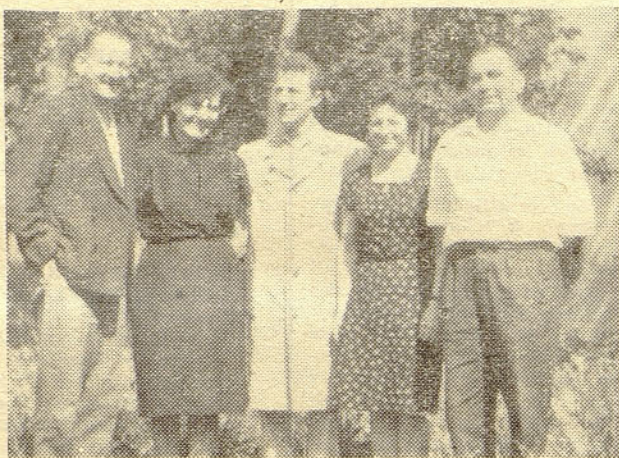
Tov. Janko Smole, predsednik IS SRS se je znova oglasil k besedi in poudaril, da imajo ukrepi, o katerih je bilo dovolj široko govora na tem posvetovanju, edini namen — za vsakega proizvajalca izdelati jasnejši in bolj zdrav koncept bodočega razvoja. Smisel novih ukrepov je nedvomno v okrepitevi kolektivov pri tem, da delovni kolektivi jasno uvidijo domače in odnose z zunanjim trgom, in to — kje je za naš bodoči dohodek dana možnost oz. kje so možnosti za ugoden plasman naših proizvodov.

Nadalje je tov. Smole izrazil, da ni nikakršnih potreb po apatiji in malodušju, če se bomo izvajanja predvidenih ukrepov resno oprijeli. Današnje težave niso »plat zvona«, ampak signal, da je treba določene stvari menjati, ker po stari poti ne moremo več naprej.

Glede uvajanja avtomatizacije nimamo kaj govoriti. Če pa glede obratovalnih sredstev nismo zagotovili niti najosnovnejše ekonomike. Osnovna ekonomika je danes v ISKRI varčevanje in čim bolj racionalno razporejanje in razpolaganje z obratovalnimi sredstvi.

Nadalje je tov. Smole dejal, da ne vidi potrebe, ustaviti dobav tistim kupcem, ki v roku ne plačujejo svojih obveznosti. To sicer res do neke mere kali odnose s kooperanti, vendar je proizvodnjo treba usmeriti k tistim, ki so sposobni dobave plačati. To načelo bi bilo treba dosledno uveljaviti, sicer bodo vezave sredstev pri kupcih še naprej rasle in ustvarjale nemogoč položaj podjetja.

(Dalje prihodnjič)

Od delovnega kolektiva tovarne v Železnikih se je poslovila tov. Francka Lotrič. V zasluženem pokoju ji želimo mnogo zdravja in zadovoljstva

TOVARNA AVTOELEKTRICNIH IZDELKOV NOVA GORICA

išče novega sodelavca:

1. SEF TEHNIČNEGA SEKTORJA

Pogoj: višja ali visoka šola elektro ali strojne smeri s 5-letno prakso na vodilnih delovnih mestih ali srednja šola elektro ali strojne smeri z 10-letno prakso na vodilnih delovnih mestih.

Razpis velja 14 dni po objavi v časopisu. Ponudbe sprejema

ISKRA Kranj — Tovarna avtoelektričnih izdelkov, NOVA GORICA.

	1964	1965	Indeks
osn. sred.	980	1461	149,1
del. pripr.	309	578	187,1

Rendement osnovnih sredstev se bo znižal za 19,3 %, in sicer: 1964 4,43, 1965 3,62; prav tako pa bo dosežena nižja vrednost proizvodnje na 1 din delovnih priprav, in sicer: 1964 6,26, 1965 5,29.

Na podlagi teh podatkov je razvidno, da je povečanje osnovnih sredstev, izboljšanje fizične sposobnosti, povečanje tehnične opremljenosti delavcev obratno sorazmerno s proizvodnimi učinki. Jasno je možnost za proizvodnjo znatno večja, vendar je ne dovoljujejo razpoložljiva obratna sredstva.

Pri tem se srečamo z znano in kronično boleznijo podjetja, ki se je razvila do tako nevarnega obsega, ki ima za posledico že dalj časa neprekinjeno blokiran žiro račun, kar spravlja podjetja v izredno težaven finančni položaj.

Ob upoštevanju razpoložljivih obratnih sredstev in

predvidenem celotnem dohodku bo gospodarjenje z obratnimi sredstvi letos boljše, ker se bo moral ob navedenih dveh pogojih koeficient obračanja povečati za 30,5 %, in sicer: 1964 2,13, 1965 2,78.

Ugotovljeno je, da je mogoče poslovanje podjetja v tem pogledu sanirati delno z dodelitvijo manjkajočih obratnih sredstev, v precejšnji meri pa z boljšim gospodarjenjem znotraj podjetja, ker imamo izredno veliko obratnih sredstev zamrznjenih v vseh vrstah zalog in terjatvah do kupcev.

V tem pogledu so v okviru gospodarskega plana obravnavani in sprejeti izredno ostri ukrepi za saniranje obratnih sredstev znotraj podjetja, ki jih morajo poslovne enote že izvajati. Gre preprosto za to, da najprej počistimo pred lastnim pragom, ker bomo šele nato imeli dejansko pravico zahtevati manjkajoča obratna sredstva.

Zaposlenost naj bi se po planu povečala za 5,4 %, ker večina poslovnih enot meni,

da z doseženim povprečnim številom delavcev v preteklem letu ne bo mogoče izvršiti proizvodnih in ostalih nalog.

Dosedanja orientacija v zaposlovanju je temeljila predvsem na visokem vsakoletnem fizičnem porastu proizvodnje, ki ji je z nekoliko nižjo stopnjo sledila rast zaposlovanja, in sicer

	Proizvodnja	Zaposlenost
1963	133,2	117,7
1962		
1964	147,5	122,9
1963		
1965	134,3	105,4
1964		

Stopnja rasti zaposlenih je znatno nižja od dosežene v preteklem razdobju, vendar je potrebno upoštevati spremenjeno strukturo osnovnih sredstev, večjo tehnično opremljenost delavcev in s tem ugodnejšo proizvodno pripravljenost, ki ob manjših učinkih živega dela mora dati boljše proizvodne rezultate.

To nedvomno zahteva, da se v sedanji situaciji vse poslovne enote čim bolj aktivno usmerijo na reševanje vseh tistih vprašanj, ki lahko racionalizirajo delo, kjer je to objektivni pogoj za nadaljnjo in hitro ekonomsko rast podjetja.

K racionalizaciji dela sodi tudi izkoriščanje delovnega časa. Visok delež neproduktivnega delovnega časa iz preteklih let se letos še povečuje, na kar vpliva zlasti

uvajanje skrajšanega delovnega časa. V posameznih poslovnih enotah so predvideli določene ukrepe za znižanje tistih vrst izostankov, na katere delovne skupnosti lahko same vplivajo, vendar je porast neproduktivnega časa tako visok, da znižanje nekatere vrste izostankov zdaleč ni kompenzirano s povečanjem neproduktivnega časa.

To je razvidno iz naslednjega pregleda:

	1964	1965	Indeks
Razpoložljivi delovni čas	100,0	100,0	105,3
— državni in navadni prazniki	2,38	2,60	114,9
— letni dopusti	5,85	6,05	108,9
— bolniški izostanki	6,90	6,22	94,9
— upravičeni in neupravičeni izostanki	0,49	0,40	97,2
— izredni dopusti	0,33	0,31	98,3
— prekinitve dela	0,46	0,51	117,2
— delovni odmor, krajši del. čas	5,51	5,02	96,0
— skrajšani delovni čas	0,71	4,09	604,7
Skupaj:	22,63	25,20	117,2

Novi procesi v našem gospodarstvu

Gospodarska zbornica Hrvatske je organizirala v številnih gospodarskih središčih posvetovanje o naših gospodarskih problemih, zunanji trgovini, vključevanju v svetovni trg itd. Povzemamo nekaj misli, ki jih je objavil »Privredni vjesnik« Zagreb:

Dve veliki nalogi sta, za kateri se vsi energično zavzemamo. Prva je deatizacija gospodarstva in razvoj novih družbenih odnosov, druga pa obvladanje zaostanosti v tehniki in tehnologiji proizvodnje.

V bodoče razvoj mimo neposrednega proizvajalca ni več mogoč. Ne bomo več gradili maloserijskih tovarn, ki sta nam jih sugerirala tehnična inteligenca in politični aktiv. Do sedaj je bilo treba banki le dokazati, da imamo surovine in domači trg, pa smo že dobili kredite za gradnjo tovarne. Zgradili smo tako predelovalno industrijo, ki je mnogo prevelika za 18 milijonsko domače tržišče. Če hočemo napredovati in če hoče biti Jugoslavija moderna država, mora izvažati vsaj 50 % svojega narodnega dohodka.

Zato pa moramo priti do proizvodnje, ki bo poceni, da se moremo vključiti v svetovno delitev dela. To pomeni, da se morajo določena gospodarska področja organizirati, da nastopijo kot veliki izvozniki. Zato so potrebne velike serije in kvaliteta proizvodnje. Moramo poceni in kvalitetno izvažati in prav tako poceni prodajati na domačem trgu. Izvoz nam mora prinesiti devize, da kupujemo kjerkoli na svetu najkvalitetnejše in najceneje.

Mi se moramo razviti v izvozno industrijo. Izvozna in-

dustrija pa mora biti predelovalna industrija.

Opustiti moramo koncepcijo o »uravnovešeni strukturi« gospodarstva po kateri bi morali imeti prav toliko surovin, kot imamo predelovalnih kapacitet.

Naša predelovalna industrija mora postati sposobna, da se uveljavi na svetovnem trgu. Potem bomo baker lahko kupovali ali v Boru ali pa na londonski borzi. Kupili ga bomo tam, kjer bo cenejši in kvalitetnejši.

Jugoslavija ne more napredovati, če ne bo ustvarila pogojev za tako industrijo. Pred nami je samo ta alternativa: ali ustvariti moderno industrijo ali pa nimamo pogojev za razvoj.

Vsi vemo, da imamo v obstoječih industrijskih kapacitetah velike rezerve. Te rezerve so pa razcepljene, razbite in neorganizirane.

Jugoslavija ima npr. 18 tovarn za orodne stroje. Vse izdelujejo vse svoje dele same in ne uporabljajo standardnih delov, ki bi bili za vse tovarne enaki. Za eno Jugoslavijo je skoraj 20 orodnih tovarn gotovo preveč. Zato izvažamo orodne stroje po ceni 1.500 din za dolar, naš delavski razred pa doplača za vsak dolar po 750 din iz svojega standarda.

Naše največje težave nastajajo zaradi napačnega razvoja. Naša predelovalna industrija je prišla prav zato v krizo, ker se je razvila. Dokler smo imeli majhen izvoz, smo ta izvoz plačali z rudo, koruzo, mesom, lesom itd. Sedaj pa tega ne moremo več, ker so količine izvoza prevelike. Delavcem ne moremo več odvzemati zaslužka, da bi ga ponovno

plačevali za slabo industrijo. Ne moremo več zamenjati dolarja na bazi 750 din, ko plačujemo zanj pri izvozu 1.200 din. Izvoz in uvoz morata potekati na isti osnovi brez disparitete. Če tega ne dosežemo, smo na široko odprli vrata inflaciji, iz katere ni izhoda.

Sedaj moramo iti od podjetja do podjetja in ugotoviti, kje morejo proizvajati nad in kje pod 1.200 din. Kje mo-

remo kupovati surovine na osnovi 1.200 dinarjev za dolar in ponovno izvažati na isti osnovi? Postopoma moramo preiti na konvertibilni dinar. Kar plača predelovalna industrija bazični industriji po svetovnih cenah, moramo nadomestiti z večjo produktivnostjo. Če predelovalna industrija tega ne bo dosegla, je posledica — inflacija. To je pogoj, da v nekaj letih dosežemo konvertibilni dinar in ustrezne devizne rezerve. Takrat bo vezava uvoza na izvoz prenehala sama od sebe.

Povsem jasno je eno: iz dohodkov delovne organizacije ne moremo premirati izvoza.

Vežanje uvoza na izvoz je le prehodni ukrep. Naslednji korak je devizno samofinanciranje. Poudariti pa moramo, da je potrebno najti pri tem optimalne možnosti, ki pa jih za vsako podjetje ni, pač pa za posamezne panoge in gospodarska področja. V te panoge se morajo vključiti vsa podjetja. Računati je potrebno s tem, da neracionalna proizvodnja v bodoče ne bo več mogoča. F.B.

S 4. ZASEDANJA DS V OTOČAH

Nekaj mnenj o gospodarskem planu

Otoče, 4. julija. Na 4. zasedanju DS v Otočah je bilo od 21 članov navzočih 12, sedem je bilo upravičeno odsotnih, dva pa neupravičeno. Seji so prisostvovali tudi 3 člani upravnega odbora, direktor, šef proizvodnega sektorja, organizator in sekretar. Glavna točka dnevnega reda: gospodarski plan za leto 1965.

V obširni razpravi so obdelali fizični obseg proizvodnje, upravne stroške, rabatno stopnjo in izvoz.

DS je bil mnenja, da je v gospodarskem planu prikazana previsoka vrednost fizičnega obsega proizvodnje in sicer po njihovem izračunu za 118 milijonov! Po predlogu gospodarskega plana za leto 1965 se vsota OD v primerjavi z lanskoletnimi — zmanjša za 0,8 %. DS smatra, da doseženi osebni dohodki niso isto kot izplačani, ki so upoštevani kot osnova v predlogu plana, in menijo, da to ni v skladu s sklepom 3. zasedanja DS z dne 18. 9.

1964, ki pravi, da se bo tovarnam, ki bodo pri izplačilu OD prekoračile delitveno razmerje, le-to obračunalo v breme skupne porabe. Člani DS in UO so mnenja, da bi morala biti osnova za izračun lanskega povprečnega neto OD vsota, ki tovarnam pripada po delitvenem razmerju gospodarskega plana, povečana za določeni odstotek.

Tudi produktivnost oziroma fizični obseg proizvodnje na zaposlenega ne more biti absolutno merilo za ugotavljanje uspeha poslovanja. Že sprememba asortimenta v korist dražjih proizvodov pokaže drugo sliko oziroma uspeh, čeprav je istočasno lahko dohodek manjši. Tovarne, ki osvajajo nove proizvodne operacije, ki so jih opravljali kooperanti, ne pričakujejo povečanja fizičnega obsega proizvodnje, čeprav so vložili več lastnega dela.

Glede kvote osebnih dohodkov je bil DS mnenja, da je kolektiv upravičen do povečanja iz razlogov, ker bo-

do po predlogu gospodarskega plana v celoti pokrili svoje obveznosti, hkrati pa je tudi razmerje med dohodki in celotnim dohodkom dokaj ugodno.

Člani DS so k III. varianti predloga gospodarskega plana za kritje izgub pripomnili, da je kolektivu težko razumljivo pokrivanje izgub tovarnam, ki v letošnjem letu povečujejo osebne dohodke za višji procent kot otoška tovarna, čeprav imajo nekatere tovarne, ki ne poslujejo rentabilno že sedaj višje povprečne dohodke kot kolektiv v Otočah.

Iz nadaljnje razprave je bilo razvidno, da se bo blagovni promet povečal za 9,1 %. DS je bil soglasen s predlogom kolegija uprave podjetja, da naj se rabati znižajo na najnižjo možno stopnjo. Pri obravnavanju garancijskih popravil pa je DS zahteval, da se vodi točna evidenca teh popravil, hkrati pa tudi analizira zadenne stroške.

(Dalje na 6. strani)

	1964	1965	Indeks
Produktivne delovne ure v rednem del. času	77,37	75,80	101,8
Delo v podaljšanem delovnem času	2,68	2,32	91,6
Skupni produktivni delovni čas	80,05	78,12	101,4

Udeležba neproduktivnega časa se povečuje kar za 17,2 % v razpoložljivem delovnem času, skrajšani delovni čas predstavlja kar dve tretjini od letnih dopustov. Povprečno delavec v podjetju ne dela 79 delovnih dni, vendar se po posameznih poslovnih enotah to giblje od 50 do 105 dni.

Izkoriščanje delovnega časa v predvidenem razmerju se bo nasproti fizičnemu obsegu proizvodnje odrazilo takole:

	1965	1964
Fizični obseg na zaposlenega	121,4	
Fizični obseg na razpoložljivo del. uro	121,7	
Fizični obseg na produktivno del. uro	126,8	

vendar to zahteva tudi ustrezno delitev teh sredstev, ker je potrebno zagotoviti odplačila posojil, s katerimi so bila nova delovna sredstva nabavljena.

Vsota osebnih dohodkov se bo letos v podjetju povečala za 25,1 %, povprečni osebni dohodek na zaposlenega pa za 13,9 %. Formiranje osebnih dohodkov je bilo v razpravah o gospodarskem planu deležno posebne pozornosti zlasti zato, ker so nekatere poslovne enote težile za tem, da povečajo osebne dohodke nad ekonomsko upravičljivo višino.

Izhodišče za formiranje povprečnih osebnih dohodkov v poslovnih enotah je bilo določeno s sklepom samoupravnih organov podjetja, da je mogoče povečati povprečni osebni dohodek največ do 20 %, če to omogoča produktivnost in doseženi ekonomski rezultati. Predlogi tovarn po večini niso bili v skladu s tem stališčem in jih je bilo potrebno spremeniti in sicer takole:

	Produktiv. (fizič. obs. na zaposl. po SPC)	Neto produkt. na zaposl. brez vpliva poveč. cen	Predlog tovarne	Plan podjetja	Razlika
Povprečni OD					
Elektromehanika	116,9	103,0	116,2	116,2	—
Avtomatika	135,8	116,0	120,7	120,0	— 0,7
Avtoizdelki	126,1	111,5	148,3	135,0	—13,3
Aparati	119,3	118,2	130,7	119,3	—11,4
Elektromotorji	133,1	150,2	121,5	120,0	— 1,5
Instrumenti	103,6	79,6	108,9	103,6	— 5,3
Naprave	194,6	260,4	115,2	110,0	— 5,2
Elementi	107,5	98,2	98,9	98,9	—
Kondenzatorji	119,7	94,9	133,3	119,7	—13,6
Elektronika	110,3	113,0	110,3	110,3	—
Polprevodniki	158,2	187,6	119,4	119,4	—
Usmerniki	144,7	148,1	129,1	120,1	— 9,1
Mikron	—	—	—	—	—
RA-sprejemniki	107,6	259,0	112,9	107,6	— 5,3
SKUPAJ	121,4	113,4	116,5	114,7	— 1,8

Porast osebnih dohodkov mi rezultati vsake poslovne enote. V razpravah je tovarne, ki so se potegovale za višje osebne dohodke, zlasti motilo različno povprečje ob različnih ekonomskih učinkih posamezne poslovne enote. Ta razmerja se bodo že naslednje leto, če se bo sedaj

Obrisi jutrišne Iskre

(Nadaljevanje z 2. strani) mogle reševati vprašanje potrebnih sredstev. Nekateri udeleženci so celo sodili, da bodo komunalne banke v rnovih pogojih gospodarjenja razpolagale z izdatnejšimi sredstvi in da bodo v večji meri mogle in zaradi materialne stimulacije tudi hotele reševati probleme posameznih enot tam, kjer se sedaj sploh nečeno in ne morejo lotevati reševanja celotnega podjetja.

Nekateri udeleženci so tudi menili, da imajo samostojni žiro-računi smisel samo, če istočasno uredimo pristojnost samoupravnih organov v tovarnah. Soglašali so s tem, da morajo dobiti člani kolektiva oprijemljivejšo možnost za razpravljanje in odločanje o gospodarjenju s sredstvi, kot doslej. Takšna premena bi prav gotovo vnaprej odpravila marsikatero negotovost, ki ga danes srečujemo v posameznih enotah — saj je med vprašanji, ki pri tem nastajajo prav gotovo vsaj del takšnih, ki ne izvirajo samo iz nepoučenosti ali celo morda kratkovidnosti.

Kajpak pa bo mogla dajati dobre rezultate le takšna pot, ki bo vnaprej vsaj skušala odpraviti sence medsebojnega nezaupanja med posameznimi kolektivi, ki jih danes še vse prepogosto, čeprav mnogo manjkrat, kot pred leti, srečujemo pri vsakdanjem delu, razpravah in odločitvah.

Seveda bi bilo naivno pričakovati, da bo že na tem posvetovanju padla odločitev upravnih organov za eno izmed predloženih inčie. Odločitev je le preveč odgovor in zanj ni bilo dovolj časa ne pred posvetovanjem in ne med njim.

Pač pa so se udeleženci razširjenega kolegija sporazumeli, naj strokovne službe predložene materiale še precej razširijo in podrobneje obdelajo. To velja predvsem za interno banko, kjer bi bilo treba skrbno izdelati notranjo organizacijo in na

konkretnih primerih primerjati učinkovitost in gospodarnost poslovanja preko ločenih žiro-računov ali pa preko interne banke. Nekateri strokovnjaki namreč trdijo, da bi bilo poslovanje preko interne banke izdatno cenejše, pa tudi bolj učinkovito, spet drugi udeleženci posvetovanja pa so izražali pomisleke glede časa in uspešnosti vtekanja interne banke kot kvalitetno docela nove službe v podjetju.

Vsa ta dodatna proučevanja naj bi zaključili do 10. avgusta, nakar bi sledila temeljita obravnava na samoupravnih organih in v kolektivu. Udeleženci kolegija so se enoglasno strinjali z ugotovitvijo, da je treba vse predloge zares skrbno pregledati in izdelati, še prav posebej pa potem tolmačiti kolektivom, da zaradi morebitne nepoučenosti in nerazumevanja le ne bi ubrali najboljše pot.

Seveda predstavlja odločitev o izbiri inčie o obliki podjetja šele temeljni kamen za nadaljnje delo pri izdelavi nove organizacije podjetja. Jasno je, da nadaljnja obdelava ne bi imela smisla, dokler niso razčiščene osnove, vendar so udeleženci posveta z zanimanjem sprejeli stališča generalnega direktorja tov. Horjaka o bodoči organizaciji skupnih služb podjetja.

Danes so te skupne službe precej obsežne, zato so tudi stroški, ki jih po ključu nosijo tovarne, dokaj izdatni. Večnim težavam okrog določanja najpravičnejšega ključa — ki ga najbrž sploh ni mogoče izdelati tako, da bi ne povzročal nikakršnih nesoglasij — bi se najlažje izognili tako, da bi prenesli večino sedanjih skupnih služb na dohodkovni obračun, kjer so merila mnogo bolj otipljiva in stvarna.

S tem, da bi PSO znova postal dohodkovna enota, kar predvideva že predlog podkomisije in s tem, da bi določen del sedanjega finančnega sektorja, ki bi se spre-

menil v interno banko, prav tako sam ustvarjal svoj dohodek, bi se skupne službe skrčile na nekaj več kot sto delavcev, delitev stroškov zanje pa ne bi več mogla biti problematična. Seveda bi v tem primeru skupne služ-

Ni slučaj, da smo v obdobju integracijskih procesov v gospodarstvu in ob nekako sočasnih težnjah prehajanja iz ekstenzivnega v intenzivno gospodarjenje priče zavestnega združevanja kadrov. Ti v razdrobljenih oblikah gospodarjenja, kljub skorajda skokoviti rasti gospodarstva, niso bili uspešni, saj je bila rast kadrov organska in tako je nastopilo razhajanje med naglo razvijajočo se proizvodnjo, industrijo in razpoložljivimi kadri. Nadaljnji razvoj gospodarstva bo še v manjši meri dopuščal cepljenje — drobljenje, hkrati pa tudi podvojenje — pomnoženo strokovno delo. Upoštevanje strokovnih vidikov bo zmeraj bolj nujno, ker gospodarstvo na sedanji stopnji razvoja vedno manj dopušča poenostavljene inčasne rešitve ali prijeme.

Zavedajoč se imperativnega značaja navedenih postavk, je podjetje poleg usklajevanja proizvodnih programov pristopilo k pospešenemu zaposlovanju kadrov, upoštevajoč, da kadri spadajo med osnovne činitelje — nosilce uspeha podjetja. Na to nas posredno opozarja tudi naslednja krilatica: »Nihče ne more narediti več in bolje kot zna« ali z drugimi besedami, ob normalnih prilikah se da toliko narediti, kolikšen je kadrovski potencial ali kar naši kadri vedo — znajo.

Kako smo doslej zadostili navedenim postavkam — zahtevam?

Vsa prizadevanja so bila usmerjena na izboljšanje kadrovske situacije — kadrovskega sestava. Samo število VS kadrov z dejansko izobrazbo se je povečalo od leta 1962 od 180 na 449 ob koncu leta 1964. K izboljšanju kadrovskega sestava v tej kategoriji in tudi ostalih je največ pripomoglo uspešno zaposlovanje kakor tudi štipendiranje, izredni študij že zaposlenih, dopolnilno in redno izobraževanje v SC itd. Kadrovska situacija bi bila še ugodnejša, če bi mogli kadrom, ki so zaradi pomanjkanja stanovalj odhajali, zagotoviti stanovanja in pa, če se morda ne bi srečevali z močno podudarnjo težnjo strokovnih kadrov po zaposlitvah v večjih središčih, s čimer so, ne glede na potrebe, kadrovske prikrasne odročnejše področja

be ne opravljale nikakršnih operativnih nalog, temveč naj bi opravljale le analitiške in koordinacijske funkcije.

Skratka: smo pred bistvenimi premenami v organizaciji podjetja, ki morajo zagotoviti boljše in učinkovitejše gospodarjenje — tega pa si vsi želimo. Dosedanje razprave in predlogi, ki smo jih mogli samo bežno zari-

sati, tvorijo seveda šele prve obrise.

S treznim, skrbnim in neprizadetim razpravljanjem in odločanjem o dobro obdelanih in utemeljenih predlogih si bomo lahko v naslednjih mesecih utrli eno izmed bistvenih poti v boljše gospodarjenje ter boljši položaj celotnega podjetja in naš vseh.

- mt -

Kadri v podjetju v letu 1963 in 1964

tlitev navedenih vprašanj daje osebni kvalifikacijah. V naslednji tabeli se nahajata oba podatka za leto 1964.

VS z višjimi in visokimi		%		stopnja razhajanja
1	2	3	4	5
šolami		463	3,3	0.
VS s srednjo šolo		459	4,3	1.
VS s poklicno šolo		282	2,1	2.
VS z osemletko ali manj		133	1,0	3.
SS z višjo ali visoko šolo		6	0,04	1.
SS s srednjo šolo		505	3,6	0.
SS s poklicno šolo		666	4,8	1.
SS z osemletko ali manj		736	5,4	2.
KV in VK s srednjo šolo		33	0,24	1.
KV in VK s poklicno šolo		2870	20,7	0.
KV in VK z osemletko ali manj		1123	8,1	1.
PK s srednjo šolo		1	0,007	2.
PK s poklicno šolo		332	2,4	0.
PK z osemletko in manj		4782	34,5	1.
NS, NK in PU s srednjo šolo		4	0,03	2.
NS, NK in PU s poklicno šolo		187	1,3	0.
NS, NK in PU z osemletko ali manj		1149	8,3	1.
Podjetje		13.866	100,0	

Podana kadrovska struktura, kadrovski sestav daje razmerja — številčno in v odstotkih — ter nakazuje celotno kadrovske ukrepe, t.j. katerim kategorijam delavcev je treba posvetiti pozornost pri kadrovskih prijemih — premikih (ali organizacijskih spremembah): premestitvah, napredovanjih, sprejemu in odpovedih ter ne nazadnje, kje bo potrebno dobiti kadre zlasti z dokaj zanemarnim dopolnilnim izobraževanjem oziroma štipendiranjem itd.

Napotke za konkretno ka-

NEKAJ MNENJ H GOSPODARSKEMU PLANU PODJETJA

(Nadaljevanje s 5. strani) »S primerjavo izvoza — uvoza ne moremo biti zadovoljni,« je dejal predsednik DS Emil Škrinjar. »Zaradi dokajšnega razkoraka na škodo izvoza bomo morali pokriti nekaj milijonov dinarjev negativne razlike«. — Člani DS in UO v Otočah se zavedajo, da bodo morali izvoz povečati. PSO jim bo na njihovo vlogo morala čimprej tudi odgovoriti, kaj je potrebno, da bo otoška tovarna več izvažala kot sedaj. Le z izvozom bo kolektiv v Otočah lahko zmanjšal razliko med izvozom in uvozom.

drovsko akcijo vidimo v stopnji razhajanja med osebno kvalifikacijo in kvalifikacijo delovnega mesta — glej tabelo, kolono 5! — Ta stopnja pomeni nekako razdaljo, razkorak med delovnim mestom in osebno kvalifikacijo — izobrazbo, npr. če nekdo zaseda VS delovno mesto s srednjo šolo, je to 1. stopenjsko razhajanje, a s poklicno šolo je to 2. stopenjsko in če z osemletko ali manj, je to 3. stopenjsko razhajanje med osebno kvalifikacijo in delovnim mestom. Stopnja razhajanja ne pomeni torej nič drugega kot razkorak, medtem kar naj bi delavec formalno znal in kakšno delovno mesto zaseda. Vendar pa dobimo v teh stopnjah razhajanja tudi vrsto pretiravanj v zahtevnih znanjih na delovnih mestih; razhajanje ni zmeraj dejansko, saj so nekatera delovna mesta previsoko ocenjena.

(Dalje prihodnjič)

ZAHVALA

Ob nenadni in prerani smrti dragega očeta

MAKSA TVRDIJA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem v ZZA sektor 305 za poklonjeni venec, izraze sočustvovanja in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Sin Janez z družino

Osnovne podatke za ósve-

ABC

praksa nadaljevala, precej spremenila in se prilagodila ekonomski moči posamezne poslovne enote. S pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov podjetja je uveljavljen, čeprav še neizdelan sistem reguliranja osebnih dohodkov, ki bo že naslednje leto odpravil in onemogočil take težave, ki so se na tem področju porajale letos.

Dejstvo, da je porast povprečnih osebnih dohodkov nižji od lanskega, ob spremenjenih pogojih osebne potrošnje, terjajo v podjetju in v vseh njihovih poslovnih enotah temeljit premislek o nadaljnjih možnostih za povečevanje osebnih dohodkov. Kakršnakoli možnost nadaljnega spreminjanja delilnih razmerij v korist osebnih do-

hodkov, je v okviru podjetja ob sedanjih rezultatih popolnoma nemogoča zaradi dolgoročnih obveznosti, za katere je potrebno zagotoviti sredstva. S tem je delitev osebnih dohodkov usodno povezana z dohodkom, ki ga je mogoče zvišati z izkoristkom vseh notranjih rezerv.

Samo z boljšim gospodarjenjem, ki se mora kvalitetno odraziti v večjem deležu neto produkta v celotnem dohodku, je mogoče zagotoviti tudi ustrezno povečanje osebnih dohodkov. To pomeni, da bo potrebno zagotoviti večjo ekonomičnost, produktivnost in rentabilnost poslovanja, ker drugače ni računati, da bi mogli povečati osebne dohodke.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Izvillečki iz sklepov samoupravnih organov

Sklepi 10. seje UO podjetja (14. 7. 1965)

● UO je obravnaval okvirni rokovnik za sestavo gospodarskega plana za leto 1966 in ugotavlja, da je rok 15. decembra za prvo razpravo na organih upravljanja nerealen ter ga prelaga na 15. januar. Službe podjetja in tovarni morajo vse roke prilagoditi temu terminu. UO sodi, da je ta rok dokončen in ga ne smemo v nobenem slučaju podaljševati.

● UO odobrava programske osnove za sestavo gospodarskega plana za leto 1966 kot jih je predložil finančni sektor in sicer:

a) Povprečna obratna sredstva s koeficientom obračanja

b) Devizna bilanca

c) Analiza trga in analiza pogojev trga za nabavo reprodukcijskega materiala.

● V zvezi z zakasnitvijo rokov za oddajo poročil o ukrepih za zmanjšanje materialnih stroškov po tovarnah s strani komisije, ki jo je imenoval UO podjetja, je UO sprejel naslednje sklepe:

a) Gospodarska komisija naj do prihodnje seje UO t. j. naslednji petek prouči poročilo posebne komisije za znižanje stroškov in svoja stališča posreduje UO.

b) UO na podlagi predlogov gospodarske komisije ugotavlja, da delo v podaljšanem delovnem času najbolj narašča v enotah podjetja, ki delajo s skrajšanim delovnim časom. Zato UO smatra, da je treba upoštevati sklep 8. seje UO z dne 30. 6. 1965, da se v slučajih, ko tovarne rapolagajo z reprodukcijskim materialom, proste sobote ukinejo.

c) Člen 41 pravilnika o delitvi osebnih dohodkov podjetja naj se spremeni v tem smislu, da se delo v podaljšanem delovnem času ne plačuje več po osnovah povečanih za 50 %, temveč se ta odstotek prepušča tovarnam in enotam skupnih služb, da ga same določajo.

c) Obstoječi pravilnik o delitvi osebnih dohodkov je treba v celoti prilagoditi novemu začasnemu pravilniku o medsebojnih delovnih razmerjih v podjetju.

● V zvezi s sprejetjem ukrepov za sanacijo poslovanja podjetja, ki bodo predloženi DS podjetja in bančnim organom, UO sprejme naslednji sklep:

Za izvajanje ukrepov so osebno zadolženi na nivoju podjetja: generalni direktor, direktor Prodajno-servisne organizacije, direktor nabavne organizacije, direktor finančnega sektorja. Na nivoju tovarn pa so zadolženi: direktorji tovarn in vodje finančnih ter gospodarsko-plan-skih sektorjev.

Izvajanje teh ukrepov je ugotavljati tekoče mesečno.

Za to so zadolženi sekretar podjetja in vodje splošnih sektorjev tovarn.

Poročilo o realizaciji ukrepov naj v tovarnah obravnavajo do 15. v naslednjem mesecu, na samoupravnih organih podjetja pa do 25. v naslednjem mesecu. Samoupravni organi tovarn naj neodvisno od ukrepov oz. sklepov samoupravnih organov podjetja samostojno odločajo in podvzamejo potrebne mere, da se bodo ukrepi tekoče realizirali. Prvo poročilo naj obravnavajo samoupravni organi za mesec julij do 15. oz. 25. avgusta 1965.

● Na pripombe tovarn in ugotovitve gospodarske komisije pri UO podjetja v zvezi z gospodarskim planom podjetja za leto 1965 je UO sprejel naslednje sklepe:

ELEKTROMEHANIKA

a) UO predlaga DS sklep, da se za Prodajno-servisno organizacijo zadrži merilo 90 odstotnega izpolnjevanja blagovne realizacije za 100 %, kot predlaga tovarna Elektromehanika.

b) UO predlaga DS, da se zadrži 20 % stimulacija oz. destimulacija na račun preseganja oz. prihrankov na stroških tako kot je predvideno s pravilnikom o OD podjetja in gospodarskim planom podjetja.

c) Glede pripombe tovarne o kritju izgub in formiranju skupnega poslovnega sklada, da tovarna soglašajo z načinom Upravnih odbor ugotavlja, rešitve tega kot je bilo predloženo v gospodarskem planu podjetja.

AVTOIZDELKI

a) UO vztraja na prvotnem sklepu o 35 % povišanju OD za 1965. Tov. Ankerst poda na zasedanju DS podjetja podrobno analizo, ki utemeljuje tako povečanje.

b) V zvezi s pripombo tovarne Avtoizdelki, da je previsoko obremenjena s funkcionalnimi stroški in osebnimi dohodki PSO, UO ugotavlja, da tovarna lahko v okviru rebalansa plana v sporazumu s PSO uveljavlja svoje pravice do znižanja teh stroškov.

Predlog tovarne o ustanovitvi samostojne prodajne službe, je v očitnem nasprotju s statutom podjetja.

APARATI

UO ugotavlja, da se OD v tej tovarni povišuje v primerjavi z lanskim letom za 19,3 %, kar je utemeljeno s porastom produktivnosti oz. neto produktom ter s tem, da tovarna povečuje ostanek čistega dohodka v pretežni meri na račun povišanja cen svojih izdelkov.

ELEKTROMOTORJI

a) UO ugotavlja, da je izkoriščenost novo nabavljenih osnovnih sredstev nezadovoljiva in zadoljuje strokovne službe podjetja, da temeljito prouče možnost prenosa

osnovnih sredstev v to tovarno in predloži ustrezen predlog v odločanje DS podjetja v skladu s čl. 48. statuta podjetja.

b) Koriščenje retencijske kvote naj ostane tako kot je predvideno z gospodarskim planom, ker je v skladu s sklepom 5 c) 34. seje UO podjetja. Predlog te tovarne bo UO obravnaval, ko ga bo proučila gospodarska komisija.

c) UO ugotavlja, da je tovarna upravičena do dela pokritja izgube med dejansko lastno in doseženo prodajno ceno na zunanjem trgu z ozirom na zahtevek tovarne, ki je bil dan 15. 1., vendar UO ni izrekel svojega stališča. Kakšna bo višina pokrivanja te izgube naj tovarna prouči skupaj s Prodajno-servisno organizacijo, katera naj poda ustrezen predlog tako kot za tovarne: Elementi, Avtomatika in Polprevodniki. Pokritje izgube se izplača samo na podlagi realizacije izvozne pogodbe.

č) Zahtevek tovarne Elektromotorji za korekcijo stroškov garancijskih popravil v višini 3,9 milijonov, bo obravnavan v rebalansu plana.

d) UO ugotavlja, da v okviru podjetja stroški skupnih služb naraščajo počasneje kot fizični obseg proizvodnje. Tovarna naj s finančnim sektorjem vskladi stroške skupnih služb, ker so se ti znižali s sklepom 8. seje UO podjetja za 11,88 % v primerjavi s predlogom gospodarskega plana za leto 1965.

e) UO ugotavlja, da predlog za novo razdelitev sredstev za izobraževanje ni sprejemljiv, ker so sredstva za izobraževanje predvidena izključno za namensko koriščenje v okviru podjetja. Poleg tega so sredstva za letošnje leto že razporejena in v določeni meri tudi angažirana tako kot predvideva gospodarski plan podjetja.

f) Obstoječa merila za ugotavljanje produktivnosti niso dovolj realna, zato UO smatra, da sedanji merilni tudi ni mogoče uporabiti za osnovni kriterij za formiranje in delitev OD v posameznih tovarnah in med tovarnami. UO predlaga, da organizacijsko-kadrovski sektor temeljito prouči uvedbo realnejših meril za ugotavljanje produktivnosti in jih posreduje UO podjetja v takem časovnem terminu, ki bo omogočil njihovo vključitev v gospodarski plan podjetja za leto 1966.

INSTRUMENTI

a) Glede pripombe tovarne, da je fizični obseg proizvodnje previsok za 119 milijonov, UO sodi, da se to upošteva pri rebalansu gospodarskega plana.

b) UO predlaga DS, da se tovarni povišajo OD v skladu s predlogom, ki ga poda tov. Ankerst.

ELEMENTI:

a) UO soglašajo s pripombo DS tovarne Elementov in ugotavlja, da minimalno povečanje OD teh tovarn v višini porasta povprečnih življenjskih stroškov ne sme biti previsoko in morajo tovarne sredstva za to povišanje poiskati v lastnih notranjih rezervah.

b) UO ugotavlja, da je zahteva tovarne neosnovana, ker skupne službe znižujejo po sklepih 8. seje UO podjetja funkcionalne stroške za 11,8 %, tovarne pa le za 2,05 %—1 %.

c) UO ne more sprejeti pripombe te tovarne in vztraja na prvotnem sklepu, ker sodi, da je 5 % najnižja mera, ki jo morajo tovarne doseči. Ta sklep obvezuje tovarne, ki niso teh stroškov planirale realno, da odstotek povečajo na realno možno mero.

č) UO bo razpravljal in sprejel sklepe glede realnosti planiranih stroškov takrat, ko bo dobil predloženo gradivo o delu komisij in ustrezna mnenja gospodarske komisije. UO do sprejetja gospodarskega plana gradiva komisij ni mogel obravnavati, ker teh zapiskov niso oddale v predvidenih rokih.

POLPREVODNIKI

a) UO ugotavlja, da je razmerje med izvozom in uvozom glede na sistem planiranja pravilno.

b) Ob rebalansu plana bo proučen tudi problem obremenitve tovarne s stroški skupnih služb.

USMERNIKI

UO ugotavlja, da je izračun mase za OD pravilneje izračunavati na letni plan in ne na dinamični plan, ker se le tako izključuje možnost, da se presežejo na podlagi letnega plana izračunane mase za OD.

MIKRON

UO smatra, da je predlog tovarne »MIKRON« prilep sprejemljiv, ker so spremembe razmerij med povprečnimi OD in številom zaposlenih v pristojnosti tovarne same.

UPRAVA

UO se strinja z ugotovitvijo gospodarske komisije, da bo treba dodatne stroške najemnin za upravne prostore v Elektromehaniki po predhodnem sporazumu med tovarno in Upravo podjetja, vključiti v rebalans plana podjetja.

PRODAJNO-SERVISNA ORGANIZACIJA

a) UO soglašajo s pripombo samoupravnih organov, da PSO postane dohodkovna enota v okviru podjetja, vendar smatra, da to pri gospodarskem planu za letošnje leto ni mogoče upoštevati, s pripombo, da se to lahko

realizira le po strokovni proučitvi te spremembe s strani organizacijsko-kadrovskega sektorja podjetja v gospodarskem planu za leto 1966.

b) Problem vezave obratnih sredstev v rezervnih delih se prouči ob sprejemanju rebalansa plana, zlasti za tisti del zalog rezervnih delov, ki se nanašajo na še opuščen proizvodnjo.

c) UO vztraja pri saldu kupcev leta kot je predvideno z gospodarskim planom, glede faktorja obračanja pa sodi, da se ponovno prouči in eventualne spremembe po predhodni odobritvi UO vnese v rebalansirani gospodarski plan podjetja.

č) UO ne akceptira pripomb PSO in vztraja pri prvotnih sklepih znižanja OD za Propagandno službo in BAZ.

d) UO akceptira pripombo, da se v planu za l. 1966 montaža in servis preimenujeta iz neproizvodne v proizvodno dejavnost.

e) UO soglašajo s pripombo UO PSO ter zadoljuje službe uprave podjetja, da pripravijo ustrezne materiale glede razmejevanja stroškov na fiksne in variabilne stroške.

f) UO vztraja pri že sprejetih sklepih v zvezi s pripombami UO PSO pod točkami 4, 5, 6, 7, 9 in 10.

AVTOMATIKA

UO soglašajo z ugotovitvijo UO tovarne Avtomatika in mnenjem gospodarske komisije glede števila zaposlenih v podjetju, vendar smatra, da so ti ukrepi predvideni v sklopu sanacijskih ukrepov podjetja in da so tovarne dolžne znižanje števila zaposlenih in pa znižanje stroškov tudi izvajati. Ostalih pripomb tovarne pa UO ne more upoštevati, ker niso utemeljene.

NAPRAVE

a) UO ugotavlja, da tovarna pri 10 % povišanju OD krije sama svoje OD, ne pa anuitet. Zato je vsak večji odstotek porasta OD nesprejemljiv.

b) UO je podal svoje stališče do delitve stroškov skupnih služb že pri ostalih tovarnah.

SPREJEMNIKI

UO ugotavlja, da so pripombe tovarne realizirane v sklepih 8. seje UO podjetja. Glede porazdelitve stroškov skupnih služb pa je UO izrazil svoje stališče že pri istih pripombah ostalih tovarn.

KONDEZATORJI

UO smatra, da se nova sistematizacija, ki je v skladu s sklepi 10. seje UO vključuje v rebalansirani plan podjetja in da se pri tem dodatno prouči tudi ustrezno znižanje mase OD.

(Dalje na 8. strani)

Izvilleki iz sklepov samoupravnih organov

(Nadaljevanje s 7. strani)
● UO daje tolmachenje člana 19. statuta podjetja, ki se glasi:

Vložena sredstva posameznih tovarn se ugotovijo na osnovi dejansko angažiranih osnovnih in obratovalnih sredstev v posamezni tovarni. Kot vložena sredstva v tovarnah pa se vzamejo vezana osnovna sredstva (v sedanjih vrednostih), sredstva v zalozah materiala, nedovršene proizvode, polizdelkov in gotovih izdelkov (brez terjatev do kupcev), računana v letnem povprečju, s pripombo, da je treba ob spremembah in dopolnitvah statuta podjetja upoštevati uradni terminus sredstev poslovnega sklada in ga uskladiti s statutom.

● Prvi odstavek sklepa 8. seje UO podjetja pod toč. XI. Negativne razlike pri izvozu blaga se spremeni in glasi:

UO razveljavlja sklep 26. seje prejšnjega UO z dne 8.1.1965 pod točko 5) in podarja, da je pri izvoznih prodajnih cenah, ki so nižje od lastne cene, potrebna odobritev upravnega odbora podjetja v smislu člana 35 statuta podjetja.

● Predlagani sklep finančnega sektorja Uprave podjetja glede nerazporejenega ostanka čistega dohodka po zaključnem računu 1964 se po dodatni proučitvi točno formulira in se ga da v obravnavo in potrditev DS podjetja.

Istočasno se izguba Početniške skupnosti, katero smo dolžni kot ustanovitelji pokriti, prenese iz nerazporejenih sredstev v sklad skupne porabe.

Sklepi 6. izrednega zasedanja DS Elektromehanike (17. 7. 1965)

● Delavski svet je vzel na znanje poročilo kadrovske službe o odpustu delavcev po delovnih enotah.

Iz poročila sledi, da je namesto 115 delavcev dobilo odpoved le 30 delavcev, ker nekatere delovne enote niso realizirale sklepa delavskega sveta tovarne.

Glede na to so bili sprejeti naslednji sklepi:

— Delavski svet vztraja, da se njegov predhodni sklep za odpust 115 delavcev izvede do 1. avgusta 1965.

— Delavske enote lahko pri odpušcanju delavcev dopolnijo kriterije, ki jih je določil DS tovarne oziroma določijo tudi druge kriterije, vendar pod pogojem, da jih je možno presojati čim bolj objektivno.

— Glasovanje pri odločanju za odpust naj bo tajno.

— Družbene službe so dolžne vsem odpuščenim delavcem pomagati pri iskanju nove zaposlitve.

— Gospodarsko-planski sek-

tor bo z ozirom na reorganizacijo planske in nabavne službe sklep DS o odpustu delovne sile realiziral do 15. septembra 1965.

— V času od 1. julija do 1. avgusta 1965 se v število delavcev katerim morajo posamezne delovne enote dati odpoved, štejejo tudi delavci, ki odhajajo iz tovarne zaradi naravne fluktuacije (upokojitve, odpovedi s strani delavcev, itd.).

● Delavski svet potrjuje spremembo pravilnika o de-

litvi osebnih dohodkov tovarne tako, da se čl. 1 doda točka 3, s sledečo vsebino: 3. Posebni dodatek za vršilca dolžnosti

a) Delavec, ki je po sklepu upravnega odbora imenovan za vršilca dolžnosti na neko delovno mesto, in kadar je to njegova edina dolžnost, ima pravico do osebnega dohodka, ki pripada temu delovnemu mestu, in sicer za ves čas opravljanja te dolžnosti ne glede na trajanje.

b) Delavec, ki po sklepu upravnega odbora opravlja poleg svojega rednega dela še posle vršilca dolžnosti za neko drugo delovno mesto, ima poleg osebnega dohodka, ki mu gre za redno delovno mesto, še pravico do posebnega dodatka, katerega višino določi za vsak primer posebej upravni odbor tovarne na utemeljen predlog delavčevega neposredno nadrejenega. Posebni dodatek po tem odstavku pripada delavcu le v primeru, če gre za nadomestovanje, ki traja več kot 30 zaporednih koledarskih dni, in sicer za vse dneve nadomestovanja.

Vršilca dolžnosti v smislu te odločbe postavlja upravni odbor tovarne na obrazložen predlog šefa sektorja, šefa obrata oziroma direktorja tovarne.

● Delavski svet potrjuje spremembo 45. člena pravilnika o delitvi osebnih dohodkov tovarne v tem smislu, da se delavcem, ki se vozijo na delo in z dela z avtobusom zviša samoprihodek od 1200 na 2000 din mesečno. Delavcem, ki se vozijo z vlakom, pa samoprihodek ostane nespremenjen, to je 1200 din mesečno.

Tudi vprašanje embalaže zasluži pozornost

Ponekod v svetu pravijo, da pravzaprav embalaža prodaja izdelek. Če je temu v celoti tako ali ne, tu ne mislimo razglabljati, vsekakor pa je embalaža nedvomno v marsičem dokaj važno vprašanje, ki mu nikakor ne gre odrekati resnosti. Če upoštevamo različne okuse kupcev, tedaj smo si lahko na jasnem, da neokusna, malomarno izdelana in morda celo nefunkcionalna embalaža na kupca negativno vpliva pa čeprav je izdelek v njej dober po svoji kvaliteti.

Kakor povsod, tako je nujno tudi pri embalaži najti optimalno rešitev in doseči, da bo le-ta na zunaj prikupna, skrbno izdelana in ustrezajoča svojemu namenu, hkrati pa zanesljiv garant, da se izdelku v njej tudi pri daljšem transportu ne bo nič zgodilo. Skratka — embalaža mora biti smiselno konstruirana in izvedena, da bo v vseh pogledih odigrala svojo pomembno vlogo tako, kot to od nje pričakujemo. Če na primer pogledamo embalažo, v kateri kupci prejema naše velikoštevilne izdelke, tedaj v mnogih primerih glede tega ne moremo biti povsem zadovoljni. Pogostokrat ti pride pod roko sicer kvaliteten izdelek, vendar v nemogoči, do konca neokusni embalaži, ki vrhu tega niti po svoji obliki, ustroju, materialu in po ne vem čem še ne daje jamstva, da bo iz tovarne, prek skladišč in prodaje prišel izdelek v roke kupca nepoškodovan in ustrezno zaščiteno. Povečini vsaka naša tovarna v pogledu embalaže hodi svojo pot, pa naj si bo ta uspešna ali pa ne, vendar v prepričanju, da od izgleda in kakovosti embalaže pri prodaji ni nič odvisno in, da so vselej za embalažo odšteta najmanjša sredstva. Toda v tem prepričanju je kljub vsemu precej zmote, saj poznamo prenekatero primere, ko smo zaradi slabe embalaže bili od kupcev vrnjenih pred naših izdelkov, ki so se med transportom poškodovali in je kupec zanje opravičeno zahteval reklamacije.

In takih primerov najbrže ni malo, zato bi bilo umestno na vprašanje embalaže in njene konstrukcije pomisliti nekoliko bolj resno in z večjim posluhom, zlasti še, ko v okviru splošno tehničnega sektorja pri Zavodu za avtomatizacijo že obstaja posebna služba za konstrukcijo embalaže, za katero pa žal povsod še ni potrebnega razumevanja in zanimanja, ki bi ji hkrati pripomogel do potrebnega razvoja in razmaha, torej do stanja, v katerem bi vsaki naši tovarni lahko koristno svetovala in pomagala do embalaže, ki bi najbolj ustrezala njenim izdelkom.

Kako je torej s službo za konstrukcijo embalaže v Iskri?

Že leta 1957 je bil v tovarni elektrotehničnih in finomehantičnih izdelkov v Kranju, v okviru oddelka za standardizacijo, formiran referat za embalažo. Dasiravno je ta referat v danih pogojih sorazmerno uspešno deloval vse do integracije v letu 1961, vedno obsežnejših nalog zlasti po integraciji ni več zmogel, ker je na tem vprašanju delal praktično samo en človek.

V l. 1963 so potrebe, vsak dan večje, narekovale formiranje službe za konstrukcijo embalaže v okviru splošno tehn. sektorja ZZA. Kadrovski sestav te službe številčno nastalim nalogam še nekoliko ustreza po številu, ne pa po kakovosti kadrov, zlasti ne, ker naloge te službe ne zajemajo zgolj samo konstrukcijo ustrezne embalaže. Tako razvojni sektorji ZZA, kakor tudi naša prodajna servisna organizacija terjajo od te službe razen konstrukcije embalaže še vrsto drugih nalog, ki nikakor ne sodijo v njeno pristojnost, kot na primer: kontrolo embaliranja, odpremo in drugo. Primer, ki to potrjuje, je pošiljanje opreme iz naših tovarn za Indijo, pri čemer so morali biti konstruktorji embalaže iz te službe več dni v celoti zaposleni osebno pri embaliranju.

Doslej je še največje uslug od strani službe za konstrukcijo embalaže terjala razvojni sektor I ZZA, medtem ko ostali sektorji k temu postopno šele prihajajo, s tem da razvojni sektor III doslej pri njej še ni naročil nobene embalaže.

Kot že rečeno, večina naših tovarn naroča embalažo mimo službe za konstrukcijo embalaže, v eni sami varljivosti želji, da bi bila embalaža kar se le da cenena. Tu seveda nihče ne vodi posebne skrbi za kakovost in funkcionalnost, kar pa se nam marsikdaj krepko maščuje, saj po transportu k naročniku izdelkov le-ti prispejo zaradi neustrezne embalaže poškodovani, če ne celo uničeni, kar nam je seveda v izključno materialno in moralno škodo.

Iz vsega navedenega sledi, da bi morali v našem podjetju formirati soliden oddelak, ki bi skrbel za embalažo za vse naše izdelke. Ta oddelak bi moral vsebovati naslednje službe: konstrukcijo embalaže, nadzor nad nabavo ustreznega materiala za embalažo in nad naročanjem izdelave embalaže, kakor tudi nad izdelavo prototipov, nadalje tudi točno evidenco razpoložljivega domačega materiala, ki prihaja v poštev za izdelavo embalaže, svojo prototipno delavnico in končno nadzor nad embaliranjem in odpremo naših izdelkov kupcem doma in v inozemstvu.

Kje bi bil takšen oddelak lociran pravzaprav ni bistveno vprašanje. Lahko bi ga zasnovali okrog obstoječe službe za konstrukcijo embalaže v STS Zavoda za avtomatizacijo, za kar bi seveda bilo treba povečati število zaposlenih v tej službi, prav tako pa tudi urediti ustrezen način financiranja. Lahko pa bi bilo tudi tako, da bi služba za konstrukcijo embalaže še naprej ostala v sestavu splošno tehničnega sektorja ZZA, vendar izključno kot služba za konstrukcijo, katere naj bi se posluževale vse Iskrine tovarne in ZZA, medtem ko pa bi navedeni oddelak za embalažo odgovorni činitelji formalno kot skupno službo v enem izmed sektorjev uprave podjetja. Vsekakor je vprašanje embalaže tolikšnega pomena, da bi bilo prav, da bi se merodajni činitelji v podjetju zanjo lotili resnejšega reševanja, kajti tudi pri vprašanju embalaže je vsekakor možno prihraniti marsikaj,

če jo usmerjamo načrtno in smiselno, predvsem pa tako, da je v njej izključena vsakršna možnost, da bi se izdelkom v času transporta in vskladiščenja primerila kakršna koli nepotrebna okvara.

V kolikor bodo o vprašanju embalaže merodajni činitelji razmišljali resneje in s potrebnim razumevanjem, bistva tega vprašanja, je upati, da bomo v doglednem času tudi pri embalaži dosegli vidnejši napredek, ob ekonomično izkoriščenih sredstvih in zanesljivem jamstvu za varnost naših izdelkov med transportom in vskladiščenjem.

Veliko zanimanje

Mariborska avtomobilskotovarna TAM se najresneje zanima za nakup precejšnjega števila, menda za okrog 30 naših polavtomatov za CO₂ varjenje, s katerimi naj bi v celoti zamenjali dosedanje aparature za obločno varjenje. Nadalje je ta tovarna interesent še za 20 polavtomatov za varjenje po postopku »short arc«, katere bi porabili v proizvodnji avtomobilskih karoserij, kjer varijo do 1,5 mm debelo pločevino. Proizvodnjo slednjih polavtomatov bi bilo umestno čim prej osvojiti, saj jih tako v Tovarni avtomobilov v Mariboru kakor verjetno tudi že drugje nestrno pričakujejo.

Zadovoljna s kakovostjo naših varilnih naprav so v Mariboru vsa podjetja, ki so jih nabavila. Da je temu tako, dokazuje tudi nadaljnje zanimanje tovarne Metalna, ki bi rada čimprej dobila 20 polavtomatov za CO₂ varjenje, ki da so mnogo boljše od polavtomatov te vrste, ki so jih pred časom kupili v Vzhodni Nemčiji.

I S K R A — glasilo delovnega kolektiva Iskra industrije za elektromehaniko, teletikomunikacije, elektroniko in avtomatiko — Uredniški odbor — Glavni urednik: Pavel Gantar — odgovorni urednik: Igor Siavec — izhaja tedensko — Tisk in kiješil: »ČP Gorenjski tisk« Kranj